

2^ο ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ: ΕΛΑ ΝΑ ΣΟΥ ΜΙΛΗΣΩ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΟΥ

Τίτλος εργασίας: «Όπως παλιά.....»

Συμμετέχουσες μαθήτριες: Βγενοπούλου Χριστίνα, Δημήτροβα Αντιγόνη, Κόλλια Αριστέα, Καρκούλια Παναγιώτα, Μαρκοπούλου Βασιλική, Νιώτη Αφροδίτη, Παπούλια Παρασκευή

Επιβλέποντες καθηγητές: Δάβου Ευγενία ΠΕ02, Μπιδέρης Αντώνιος ΠΕ03

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΛΑΛΑ 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

Η παράδοση αποτελεί τμήμα του πολιτιστικού αποθέματος ενός λαού, καθώς είναι η αλυσίδα που συνδέει τις γενιές μεταξύ τους και μεταβιβάζει ήθη και έθιμα συμβάλλοντας στη δημιουργία της συλλογικής μνήμης.

Εκτός από την εθνική και ιστορική της αξία έχει παιδευτικό και παιδαγωγικό ρόλο, γιατί είναι το οικείο πρότυπο, η βιωματική εμπειρία ενός λαού.

Απέναντι στην παράδοση κάθε γενιά και κάθε λαός στέκεται με απόλυτο σεβασμό. Για να υπάρξει σεβασμός, είναι απαραίτητη η ύπαρξη γνώσης, καθώς μόνο μέσα από αυτήν οι άνθρωποι μπορούν να εκτιμήσουν την αξία και τη συμβολή της παράδοσης στην εθνική συνέχεια και να αξιοποιήσουν στοιχεία της ανάλογα με την εποχή τους.

Στην παρούσα εργασία στο πρώτο μέρος θα παρουσιάσουμε επιλεκτικά κάποιες χαρακτηριστικές λαϊκές φράσεις και ιδιωματισμούς από τη λαογραφική γλώσσα της περιοχής μας, ντοπιολαλιές δηλαδή, και κάποιες λαϊκές δοξασίες.

Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιάσουμε βίντεο με την διαδικασία παραδοσιακού ζυμώματος και ψησίματος ψωμιού, όπως έχει παραδοθεί από τη μία γενιά στην άλλη, για να αποδείξουμε ότι ο λαϊκός πολιτισμός ακόμα και σήμερα παραμένει έντονα ζωντανός στην περιοχή μας.

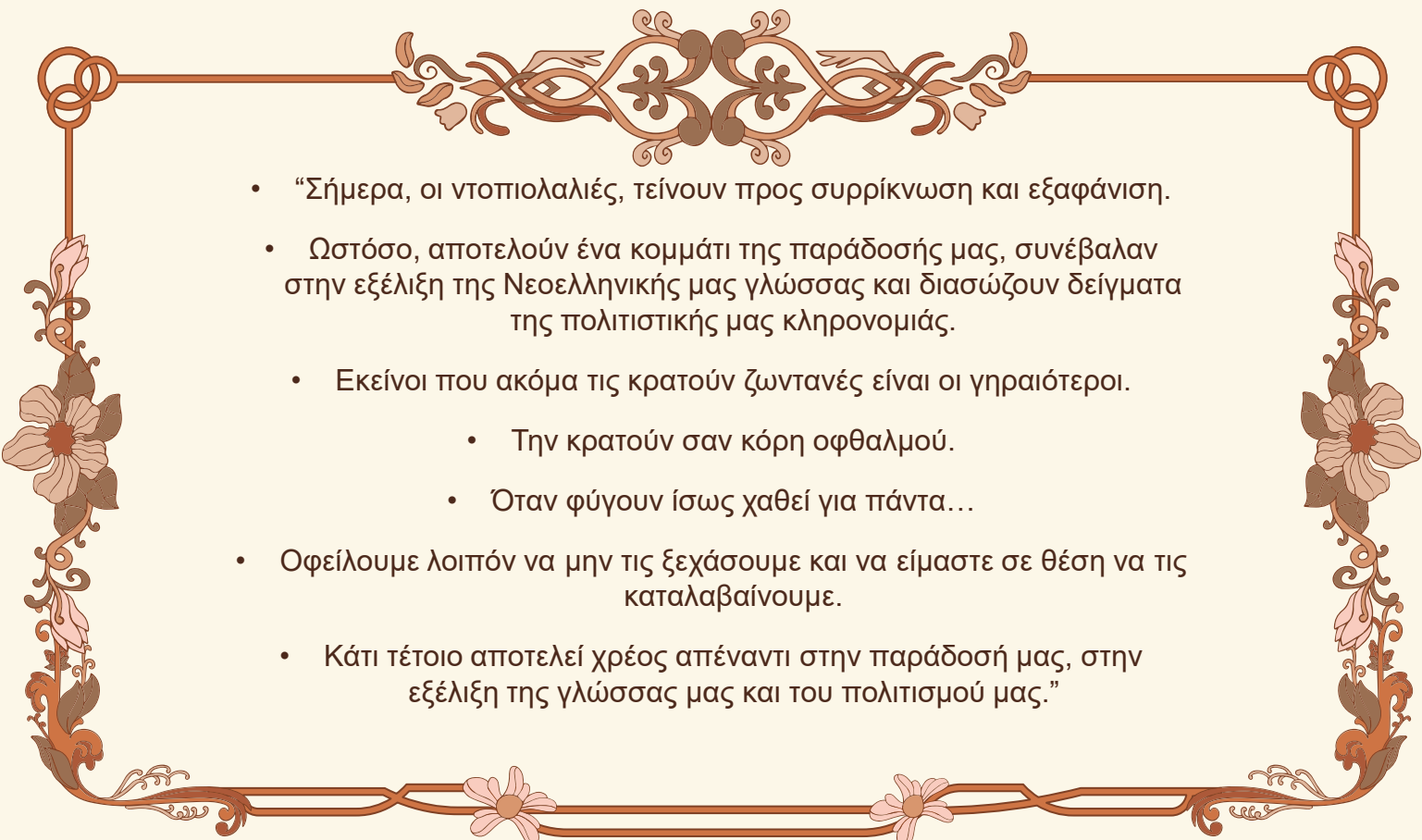
ΝΤΟΠΙΟΛΑΛΙΕΣ

Η ντοπιολαλιές ακούγονται σαν μια παράξενη γλώσσα άγνωστη για πολλούς, αστεία για άλλους, «χωριάτικη» για τους πρωτευουσιάνους...

Είναι όμως οι φράσεις που πρωτοακούσαμε από τα χείλη της γιαγιάς και του παππού, ιδιόμορφες συλλαβές που σήμερα οι περισσότερες από αυτές έχουν μπει στο χρονοντούλαπο της τοπικής ιστορίας

Η Αγγελική Ράλλη, καθηγήτρια γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών, μια από τις πιο αναγνωρισμένες γλωσσολόγους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με πολλά βιβλία και δεκάδες δημοσιεύσεις αναφέρει ότι **«Ντοπιολαλιά σημαίνει γλωσσικός πλούτος και όχι γλωσσική κατωτερότητα.**

Είναι γλωσσικός πλούτος και έκφραση μιας ιδιαίτερης ταυτότητας των ομιλητών ενός τόπου»

-
- “Σήμερα, οι ντοπιολαλιές, τείνουν προς συρρίκνωση και εξαφάνιση.
 - Ωστόσο, αποτελούν ένα κομμάτι της παράδοσής μας, συνέβαλαν στην εξέλιξη της Νεοελληνικής μας γλώσσας και διασώζουν δείγματα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.
 - Εκείνοι που ακόμα τις κρατούν ζωντανές είναι οι γηραιότεροι.
 - Την κρατούν σαν κόρη οφθαλμού.
 - Όταν φύγουν ίσως χαθεί για πάντα...
 - Οφείλουμε λοιπόν να μην τις ξεχάσουμε και να είμαστε σε θέση να τις καταλαβαίνουμε.
 - Κάτι τέτοιο αποτελεί χρέος απέναντι στην παράδοσή μας, στην εξέλιξη της γλώσσας μας και του πολιτισμού μας.”

Αλισίβα , Νερό βρασμένο και περασμένο μέσα από στάχτη . Χρησιμοποιείται στην πλύση ασπρορούχων στη μπουγάδα και σε μερικά σπιτίσια γλυκά και φαγητά π.χ. ρεβίθια , μουστοκούλουρα κ.λ.π. **Ανάκαρο**, δύναμη. **Αυτούνου αυτού**, Αυτό εκεί

Αντάρα η, Ομίχλη, Ταραχή. **Αντί**, Εξάρτημα του αργαλιού. **Ανεβάσταγος**,
Ανυπόμονος. **Αμπολάω** αφήνω ελεύθερο

Απήγανος, Είδος φυτού. Σε ξορκίζω με τον απήγανο.

Αντρομίδα , χοντρό στρωσίδι καμωμένο από μαλλί κασίκας

Βουσί το, Κρασοβάρελλο. Είναι σα βουσί=κοντόχοντρος. **Βαγένι** = βαρέλι
Γέννημα , σιτάρι δημητριακό. Καήκαν ούλα τα γεννήματα απ' την αναβροχιά.

Γιούκος , Τα προικιά της νύφης στημένα τόνα πάνω στ' άλλο .

Γούρνα , η μικρή στέρνα . **Γράνα** ,χαντάκι αποστράγγισης νερών ή οριοθέτησης
αγροτεμαχίων

Γκίοσα, γερασμένη γίδα. **Γιάτρα** = κοίτα (για τήρα) **Γκλάβα**, Χοντροκέφαλο. Κατεβάζει
η γκλάβα του. **Γονατάρα η**, περικνημίδα.

Γρουμπούλι το, στρογγυλός όγκος. **Γράβαλο** ,Είδος τσουγκράνας που
χρησιμοποιείται στον καθαρισμό της σταφίδας.

Δικριάνι, γεωργικό εργαλείο για το λήχνισμα.

Εμπατή, είσοδος,

Ζαβός ο, στραβός. Ζάβωσε η πόρτα.

Ζαλιά, ζάλα η, το φόρτωμα. Έφερε μια ζάλα ξύλα.

Λιθοπάτης, οίδημα, φουσκάλα στο πέλμα του ποδιού.

Μαγκλάρας ο, ο μεκαλόσωμος.

Μαρμάγκα η, Δηλητηριώδης αράχνη. Θα σε φάει η μαρμάγκα.

Μάσια η, συνεργο για τη φωτιά

Ζεμπιρέκι , πετουγία πόρτας **Ήσαντε** , Ήσαν, ήτανε **Ήντουςαν**. Ήσαν, ήτανε **Κατρούτσο**, Δοχείο κρασίου σε ταβέρνες.

Κατσιμπούλα, μικρή πεταλούδα **Κρησάρα**, λεπτό κόσκινο **Κόρυζα**, αρρώστια πτηνών **Κειώνω**, τελειώνω

Μεϊντάνι το, πλατεία, αλώνι. Βγήκαν ούλοι στο μεϊντάνι. Θα σε βγάλει στο μεϊντάνι. **Με μερμελάει**, με ενοχλεί

Μελιγκόνια τα, μικρά μυρμήγκια καφέ χρώματος **Μπατανία**, χοντρή κουβέρτα **Μούργα**, κατακάθι λαδιού

Μερελός ο, αυτός που τα έχει χαμένα **Μπουχίζω**, καταβρέχω με νερό **Μασιά**, σιδερένιο όργανο για τα κάρβουνα

Μιτάρι το, εξάρτημα του αργαλειού. και το ρήμα μιπαρώνω=περνάω το στημώνι στα μιτάρια.

Μουντζαλιά η, λέρωμα με μελάνι. **Μπεζερίζω**, κουράζομαι. Μπεζέρισα να καρτερώ.

Μπερεκέτι το, αφθονία. Καλά μπερεκέτια. **Μπίτι**, καθόλου. Δεν έφαγ μπίτι. **Μπούλμερη-Μπούρμπερη η**, στάχτη, σκόνη. Να γίνει

στάχτι και μπούλμπερι. **Μπάκακας**, βάτραχος **Μώρα**, η αίσθηση ότι δεν μπορείς να κουνηθείς όταν κοιμάσαι

Νταβάς, χάλκινο ταψί με καπάκι **Ντόνω**, ξεμουδιάζω **Ντορβάς** , ταγάρι **Ξεσπίνισμα**, η αφαίρεση του σπόρου του καλαμποκιού.

Ξεκλώνω, ξεριζώνω

Παραγώνι, τζάκι **Πιλάλα**, τρέξιμο **Ρέντος**, Ράντισμα **Ρουκούλησε**, κύλησε **Σαρώνω**, σκουπίζω **Σκουτέλα**, φλυτζάνα

Σπερνά, κόλυβα **Στρατόνι**, πεζούλα **Στρεκλάω**, βαδίζω δεξιά αριστερά, σκοντάφτω **Σφαρδάκλι**, βάτραχος

Ταπίστωμα, ανάποδα . **Ταχειά**, αύριο, **Τέτζερης** κατσαρόλα **Τηλώθηκα**, χόρτασα **Τροκάνι**, κουδούνι αιγοπροβάτων

Ψουράπι, κάλσα **Τσεμπέρι ή τσεμπέρα**, Γυναικείο μαντήλι. **Χαβάνι** ,σιδερένιο γουδί **Χαρχαλεύω**, ψάχνω **Χαμοκέλα**, η

παράγκα, το παλιό μισοχαλασμένο σπίτι. **Χόβολη**, στάχτη.

Λαϊκές Αντιλήψεις- Δοξασίες και Προλήψεις

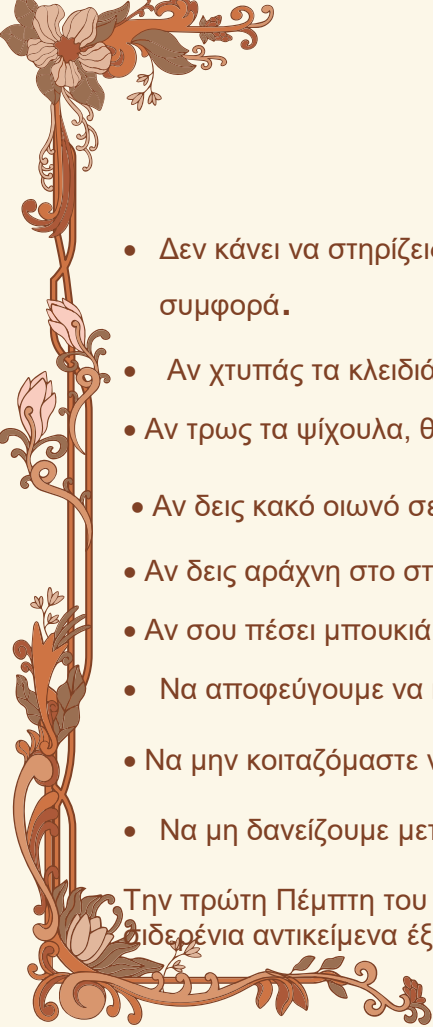

Οι λαϊκές αντιλήψεις και δοξασίες δια μέσου των αιώνων επιβιώνουν μέχρι και σήμερα μέσα από την παράδοση και αποκαλύπτουν τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

- «Η βασική αντίληψη είναι ότι ο άνθρωπος ζει μέσα σε ένα περιβάλλον το οποίο περιστοιχίζεται από καλές και κακές υπερφυσικές οντότητες. Μέσω κάποιων τελετουργικών πρακτικών λοιπόν, ο άνθρωπος προσπαθεί να διώξει το κακό και να προσλάβει το καλό», εξηγεί ο καθηγητής Λαογραφίας, κοσμήτορας της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Μανόλης Βαρβούνης.

Οι προλήψεις και οι δεισιδαιμονίες ήταν δημιουργήματα της αμάθειας, της άγνοιας, της ανασφάλειας και του φόβου των απλοϊκών ανθρώπων. Είναι η παράλογη πίστη σε υπερφυσικές δυνάμεις (μάγια, ξόρκια, ονειρομαντεία, βασκανία) για πράγματα που υποτίθεται ότι φέρνουν κακοτυχία. Είναι αντιλήψεις που αντέχουν στο χρόνο και έχουν επικρατήσει προφορικά από γενιά σε γενιά.

Οι προλήψεις και οι δεισιδαιμονίες έβρισκαν εφαρμογή στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων του τόπου μας και εμείς εδώ το καταγράφουμε ως μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

-
-
- Δεν κάνει να στηρίζεις το κεφάλι ανάμεσα στις παλάμες σου, γιατί μοιάζει με την κίνηση που κάνουμε σε ξαφνική συμφορά.
 - Αν χτυπάς τα κλειδιά μέσα στο σπίτι, είναι καυγάς.
 - Αν τρως τα ψίχουλα, θα γίνεις φτωχός.
 - Αν δεις κακό οιδινό σε όνειρο, μην το πεις γιατί θα γίνει.
 - Αν δεις αράχνη στο σπίτι σου, είναι επισκέπτης.
 - Αν σου πέσει μπουκιά από το πιρούνι την ώρα που πας να την φας, κάποιος πεινάει. .
 - Να αποφεύγουμε να κοιμόμαστε κάτω από τη συκιά και καρυδιά γιατί δεν μπορούμε να ξυπνήσουμε
 - Να μην κοιταζόμαστε νύχτα στον καθρέφτη γιατί αρρωσταίνουν τα μάτια μας.
 - Να μη δανείζουμε μετά τη δύση του ηλίου αυγά, λάδι, αλεύρι, προζύμι, και αλάτι γιατί παθαίνει ζημιά η οικογένεια

Την πρώτη Πέμπτη του Απριλίου δεν πρέπει να ράβουμε , να απλώνουμε άσπρα ρούχα στον ήλιο και να βγάζουμε ζιδερένια αντικείμενα έξω από το σπίτι.

Όταν φεύγει κάποιος που θέλουμε να γυρίσει σύντομα, ρίχνουμε πίσω του νερό, για να κυλήσει γρήγορα, σαν το νερό, και να ξανάρθει.

- Όταν φεύγει κάποιος για ταξίδι να μην σκουπίζουμε το δωμάτιό του τη ίδια μέρα ούτε να στρώνουμε το κρεβάτι του γιατί θα πάθει κακό στη διάρκεια του ταξιδιού.

- Ο μουσαφίρης μετά το φαγητό να μην διπλώσει την πετσέτα του γιατί δεν ξανάρχεται.

- Όταν μπουσουλάει το μικρό παιδί θα έρθει μουσαφίρης

- Αν φοράς τα ρούχα σου ανάποδα και πας για ύπνο προσπατεύεσαι από τις κατάρες

- Δεν πρέπει, είναι γρουσουζιά να αφήνεις τα μαχαιροπίρουνα σου σε σχήμα σταυρού στο πιάτο

- Είναι καλή τύχη να έχεις μια μικρή γλάστρα με βασιλικό στην είσοδο του σπιτιού, και αν προσφέρεις ένα κλαράκι στους επισκέπτες αυτοί θα ξανάρθουν

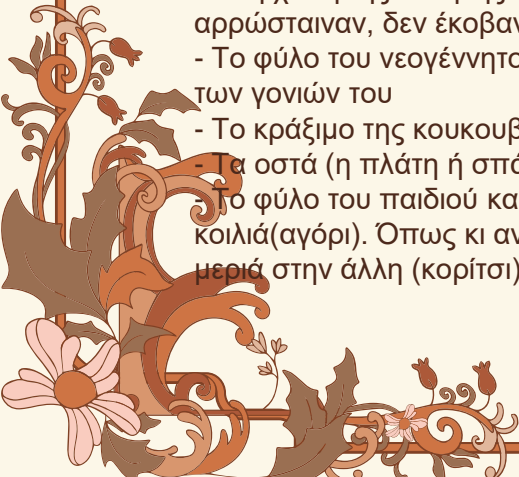
- Αν δεν θες να ξανάρθουν οι επισκέπτες αλλά και να ξεκουμπιστούν ρίξε αλάτι από πίσω τους

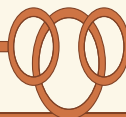
- Αν πέσει από μονή της η σκούπα θα έρθουν ανεπιθύμητοι επισκέπτες.

- Δε ράβουμε ένα ρούχο πάνω σε άνθρωπο, γιατί θα ξεχάσει «τα γράμματα».

- Μαχαίρια– Δεν πρέπει να δώσεις χέρι με χέρι ένα μαχαίρι (ή ψαλίδι) σε κάποιον γιατί εάν συμβεί κάτι τέτοιο έστω και κατά λάθος θα προκύψει μεγάλος τσακωμός.

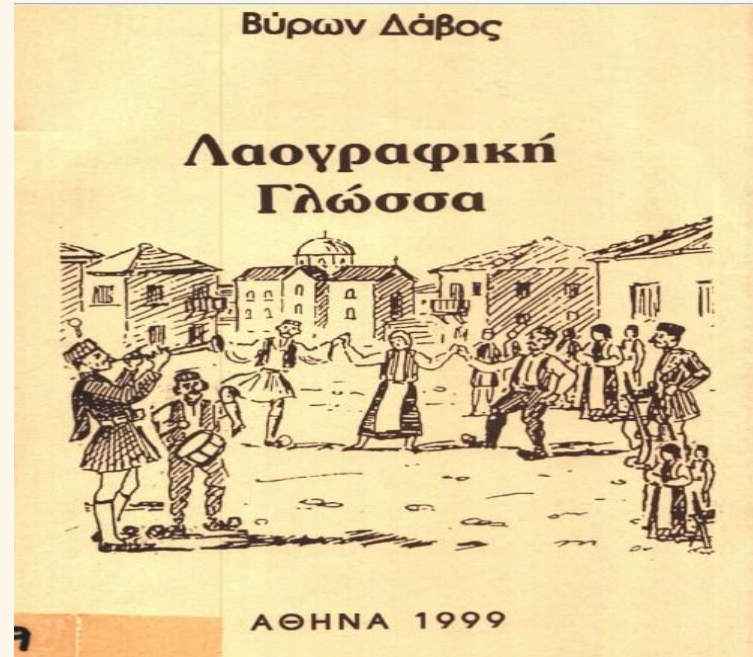
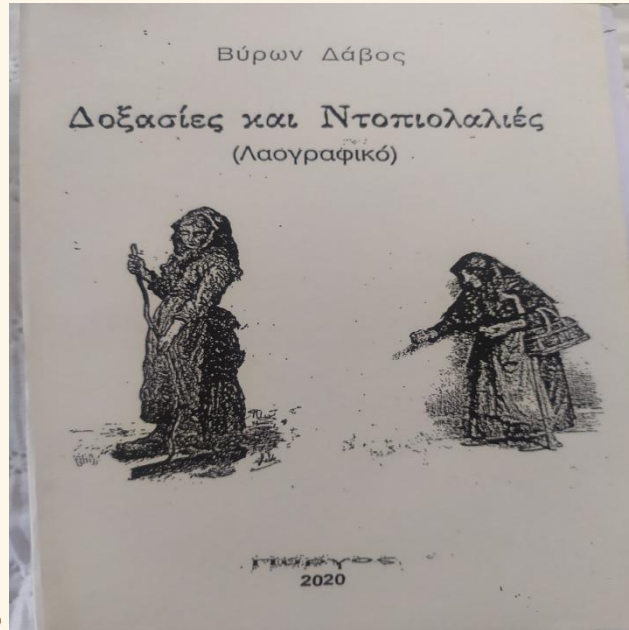

-
- Τις πρώτες μέρες του Αυγούστου να μην ποτίζουμε τις παλιές γιατί θα σαπίσουν, να μη λουζόμαστε γιατί θα πέσουν τα μαλλιά μας και να μην κόβουμε ξύλα για οικοδομή γιατί θα σαπίσουν.
 - Το βράδυ να μη φωνάζουμε όταν βγαίνουμε από το σπίτι γιατί ο διάβολος μας παίρνει την φωνή.
 - Όταν τινάζουμε το τραπεζομάντιλο μετά το γεύμα έξω το βράδυ ταΐζουμε τα πνεύματα και δεν υπάρχει πρόβλημα να μας ενοχλήσουν
 - Είναι επισκέπτης. αν βάλεις κατά λάθος παραπάνω μαχαιροπίρουνα στο τραπέζι.
 - Αν χτυπάς τα κλειδιά μέσα στο σπίτι, είναι καυγιάς.
 - Αν τρως τα ψίχουλα, θα γίνεις φτωχός.
 - Αν δεις κακό οίωνό σε όνειρο, μην το πεις γιατί θα γίνει.
 - Αν το μωρό σταυρώνει συχνά τα πόδια του, θα κάνεις κι άλλο παιδί.
 - Δεν κάνει να απλώνεις/μένουν απλωμένα ρούχα μωρού τη νύχτα.
 - Όταν η σελήνη γέμιζε, εθεωρείτο καλό να ξεκινάει κανείς τις δουλειές του
 - Στη χάση της σελήνης κανείς δεν φύτευε, γιατί το φυτό ξεραινόταν, δεν κλάδευαν τ' αμπέλια γιατί θα αρρώσταιναν, δεν έκοβαν ξύλα και άλλα.
 - Το φύλο του νεογέννητου εξαρτιόταν από τη φάση που βρισκόταν το φεγγάρι τη μέρα του γάμου των γονιών του
 - Το κράξιμο της κουκουβάγιας σήμαινε θάνατος.
 - Τα οστά (η πλάτη ή σπάλα) στο πασχαλινό αρνί «μαρτυρούσαν» θάνατο ή μακροζωία.
 - Το φύλο του παιδιού καθοριζόταν αν η μητέρα είχε στρογγυλή κοιλιά (κορίτσι), ή σουβλερή κοιλιά(αγόρι). Όπως κι αν η βέρα της κρεμασμένη σε κλωστή κινιόταν κυκλικά (αγόρι), ή από τη μια μεριά στην άλλη (κορίτσι).
-

ΠΗΓΕΣ

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΑΣ ΑΝΤΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΒΥΡΩΝΑ ΔΑΒΟΥ

A decorative rectangular border in a warm, brownish-orange hue. The border features intricate scrollwork and floral motifs, including large five-petaled flowers and smaller blossoms, all rendered in a stylized, Art Nouveau-inspired style. The border frames the central text.

18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

Thanks!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

CREDITS: This presentation template was created by [Slidesgo](#), and includes icons by [Flaticon](#), and infographics & images by [Freepik](#)